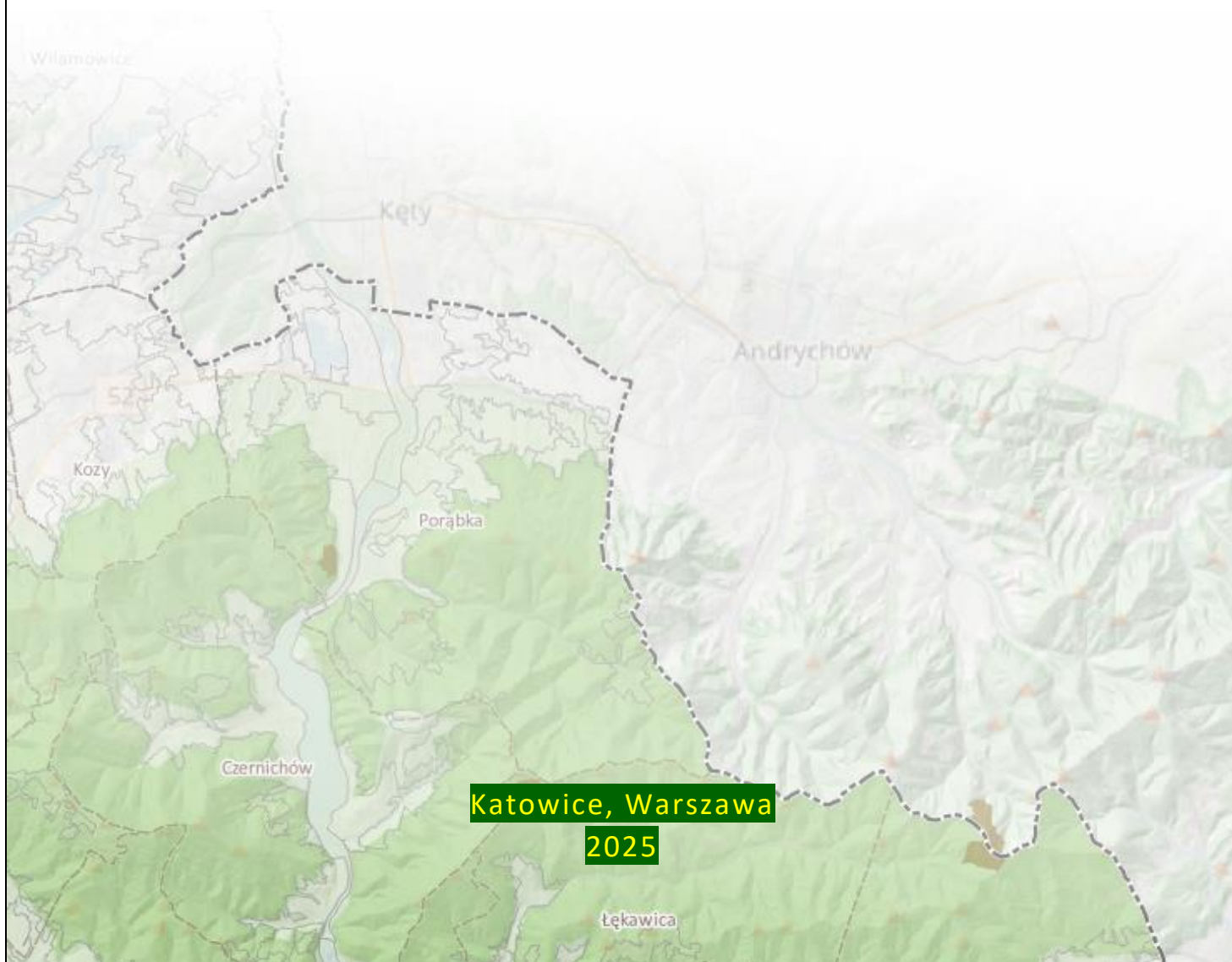

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZY OBSZARU CHRONIONEGO

Nazwa obszaru: Obszar Staromiejski w Bieruniu

Forma ochrony: Park Kulturowy

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

1 METRYCZKA OBSZARU CHRONIONEGO

Nazwa obszaru lub obiektu	Obszar Staromiejski w Bieruniu
Forma ochrony	Park Kulturowy
Akt prawny powołujący (pierwotny)	Uchwała nr III/6/2016 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2016 r. poz. 2285) ¹
Akt prawny powołujący (aktualny)	Jw.
Cele ochrony	W celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania jego wyróżniających się elementów wraz z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, a także renesansowego dzieła inżynierii wodnej – Grobli oraz pozostałości po Wielkim Stawie Bieruńskim
Nazwa mezoregionu	Równina Pszczyńska
Położenie administracyjne (gminy)	Bieruń
Powierzchnia (ha)	45,50 (wg danych GIS)

Wykaz jednostek krajobrazowych zidentyfikowanych w obrębie obszaru lub obiektu chronionego (z oznaczeniem krajobrazów priorytetowych – jeśli występują):

ID	PODTYP	PRIORYTET
1902	9a	TAK

¹ Jedna uchwała dotycząca także Parku Kulturowego dla Obszaru Grobli

2 ZAGROŻENIA

Przedmiot zagrożenia (odbiorca presji) dziedzina lub dział	Kod zagrożenia	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Źródło zagrożeń	Zagrożenie wewnętrzne (W) lub zewnętrzne (Z)	Skala zagrożenia (0–12 pkt.)	ID jednostek, w których występuje zagrożenie
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	A.2.2.	Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych	IV.2, VI.1-2 VI 5	W	8	1902
	A.2.3.	Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych na zbiorowiska zaroślowe i leśne	IV.1-2	W	8	1902
	A.2.5.	Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej	I, II	W	8	1902
A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu	A.3.5.	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej	IV.1-2, VI 5	W	8	1902
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.1. Osadnictwo	B.1.1.	Zaburzanie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje	I, II	W	8	1902
	B.1.2.	Degradująca styl krajobrazu adaptacja lub modernizacja układów osadniczych wiejskich i miejskich, w tym osiedli robotniczych (tzw. osiedli patronackich)	I, II	W	8	1902
	B.1.3.	Niszczenie dziedzictwa archeologicznego	I, II, III	W	2	1902
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.2. Architektura	B.2.1.	Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	V	W	8	1902
	B.2.2.	Wprowadzanie do harmonijnych zespołów architektoniczno- krajobrazowych materiałów i obiektów degradujących wyraz stylistyczny i funkcjonalność całego zespołu	I, II	W	11	1902
	B.2.3.	Zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej	I.1.2	W	11	1902

		oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, podjazdy, zieleń)				
B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.4. Inżynieria wodna i lądowa	B.4.2.	Zanikanie lub brak konserwacji cennych kulturowo form inżynieryjno- -technicznych – świadectw dawnych technologii	V	W	5	1902
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	C.1.1.	Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	I, II, III, IV, V, VI	W, Z	8	1902
	C.1.2.	Niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą	I.5.1	W, Z	11	1902
	C.1.3.	Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych	I, II, III	W, Z	8	1902
	C.1.4.	Chaos przestrzenny i wizualny wywołany przez reklamy, szczególnie w przestrzeniach publicznych i wzdłuż pasa dróg	VI.4	W, Z	8	1902
C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.3 Tożsamość miejsca	C.3.2.	Zanik swojskości krajobrazu – zanikanie związków przynależności i przywiązania	V, VI	W, Z	8	1902
D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	D.3.1	Zanieczyszczenie terenu odpadami	VI.4	W	5	1902

3 REKOMENDACJE

Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów obrębów form ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów, w obrębie obszarów chronionych	Kody ID jednostek, dla których występują rekomendacje lub wnioski	Potencjalny adresat realizacji
Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk łądowych	Ograniczanie fizycznej i chemicznej degradacji siedlisk łądowych poprzez minimalizację powierzchni terenów poddawanych presji, utrzymywanie odpowiednimi do uwarunkowań metodami dróg, szlaków turystycznych i ścieżek uniemożliwiające degradację przyległych terenów z naturalną roślinnością. Realizacja ustaleń planu ochrony zespołu parków kulturowych w zakresie ograniczenia dewastacji terenu	1902	gmina, właściciele terenu
Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej	Ograniczanie rozpraszania zabudowy. Realizacja zabudowy na terenie Parku Kulturowego Obszar Staromiejski w Bieruniu na zasadach określonych w planie ochrony. Zaleca się realizację infrastruktury technicznej w korytarzach infrastruktury, w tym w szczególności wzdłuż ulic	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu
Zmniejszenie się różnorodności biologicznej	Ograniczanie dewastacji i degradacji terenu na zasadach określonych w planie ochrony parku kulturowego. Ochrona w miejscach nie kolidujących z innymi celami ochrony drzew starych, w tym dziuplastych i martwych	1902	gmina, właściciele terenu
Zaburzanie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje	Realizacja funkcji terenów i zabudowy na zasadach określonych w planie ochrony	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu
Degradująca styl krajobrazu adaptacja lub modernizacja układów osadniczych wiejskich i miejskich, w tym osiedli robotniczych (tzw. osiedli patronackich)	Realizacja zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem stylu urbanistycznego i architektonicznego na zasadach określonych w planie ochrony	1902	gmina, WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu

Niszczenie dziedzictwa archeologicznego	Ochrona dziedzictwa archeologicznego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	1902	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych	Realizacja ochrony zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych oraz niezabudowanych układów komponowanego krajobrazu kulturowego na zasadach określonych w planie ochrony, w tym dotyczących pojedynczych obiektów budowlanych Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez powiatowych inspektorów nadzoru. Zwiększenie środków finansowych na ochronę dziedzictwa kulturowego. Wprowadzanie do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej, obiektów zabytkowych z gminnej ewidencji zabytków oraz odpowiednich zapisów chroniących zabytki i układy w warunkach racjonalnego zagospodarowania	1902	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Wprowadzanie do harmonijnych zespołów architektoniczno-krajobrazowych materiałów i obiektów degradujących wyraz stylistyczny i funkcjonalność całego zespołu	Stosowanie zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania określonych w planie ochrony, w tym w odniesieniu do pojedynczych obiektów budowlanych	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu
Zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego	Stosowanie zasad kształtowania architektury obiektów i zagospodarowania przestrzennego określonych w planie ochrony, w tym w odniesieniu do pojedynczych obiektów budowlanych	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu

(ogrodzenia, podjazdy, zieleń)			
Zanikanie lub brak konserwacji cennych kulturowo form inżynieryjno-technicznych – świadectw dawnych technologii	Ochrona obiektów inżynieryjno-technicznych, w tym związanych z hydrotechniką w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez powiatowych inspektorów nadzoru. Zwiększenie środków finansowych na ochronę dziedzictwa kulturowego. Wprowadzanie do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów chroniących zabytki techniki i inżynierii w warunkach racjonalnego zagospodarowania	1902	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	Stosowanie zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania określonych w planie ochrony, w tym w odniesieniu do pojedynczych obiektów budowlanych	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu
Niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą	Stosowanie zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania określonych w planie ochrony, w tym w odniesieniu do pojedynczych obiektów budowlanych	1902	WKZ, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele i użytkownicy nieruchomości, gmina
Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych	Stosowanie zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania określonych w planie ochrony, w tym w odniesieniu do pojedynczych obiektów budowlanych	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu
Chaos przestrzenny i wizualny wywołany przez reklamy, szczególnie w przestrzeniach publicznych i wzdłuż pasa dróg	Stosowanie zasad ochrony i wytycznych dla elementów małej architektury, reklam, szyldów i ogrodzeń określonych w planie ochrony	1902	gmina, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, właściciele terenu

Zanik swojskości krajobrazu – zanikanie związków przynależności i przywiązania	Ochrona, odtwarzanie i kultywowanie tradycyjnych form zagospodarowania przestrzennego związanych z funkcją miejską i wiejską, w tym dawnym stawem. Przeciwdziałanie metodami planistycznymi i administracyjnymi degradacji cech charakterystycznych tradycyjnych krajobrazów osadniczych i otwartych. Realizacja funkcji edukacyjnych w ramach udostępniania turystyczno-rekreacyjnego obszaru, w tym realizacja zadań określonych w planie ochrony parku kulturowego. Ochrona i propagowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji staromiejskich i historycznego stawu. Promocja parku kulturowego	1902	gmina, właściciele nieruchomości, lokalne stowarzyszenia i fundacje
Zanieczyszczenie terenu odpadami	Uprzątnięcie śmieci z terenu parku kulturowego	1902	gmina, właściciele nieruchomości

Rekomendacje i wnioski planistyczne odnoszące się do krajobrazów priorytetowych położonych w obrębie omawianego obszaru chronionego zawarte są w odpowiednich kartach krajobrazów priorytetowych (Tom II Audytu krajobrazowego woj. śląskiego). W karcie krajobrazu ID 1902 „Bieruń Stary” określono rekomendacje i wnioski dla obszaru występowania lokalnych form architektonicznych w obrębie miasta Bieruń.